

ทรัพย์สินทางปัญญา

เพื่อวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

ทรัพย์สินทางปัญญา สร้างความได้เปรียบทางการค้า

ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันจำเป็นต้องสร้างความได้เปรียบทางการค้า โดยอาศัยองค์ความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญ จึงส่งผลให้ทรัพย์สินทางปัญญากลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องของธุรกิจ วันต่อวัน มีสินค้า เครื่องหมายการค้าหรือตราสินค้า และงานออกแบบสร้างสรรค์เกิดขึ้นใหม่ในตลาดเกือบทุกวัน และล้วนเป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium-sized Enterprises : SMEs) มักเป็นต้นกำเนิดสำคัญของสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าว ทว่าบ่อยครั้งที่ความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นและการมีความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจอย่างเต็มที่เนื่องจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่เข้าใจถึงระบบทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถคุ้มครองการประดิษฐ์ เครื่องหมายการค้าและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนได้

หากความคิดสร้างสรรค์ที่ติดการคุ้มครองก็อาจทำให้เกิดการสูญเสียและตกไปเป็นของกลุ่มแข่งขันที่มีขนาดใหญ่กว่าและอยู่ในฐานะที่ดีกว่า จนทำให้สามารถนำสินค้าหรือบริการนั้นไปทำประโยชน์ทางการค้าโดยเสนอขายหรือให้บริการในราคาที่ผู้บริโภคเข้าถึงได้มากกว่า ก็จะส่งผลให้ผู้ประดิษฐ์คิดค้นหรือผู้สร้างสรรค์รายแรกไม่ได้รับผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลตอบแทนอื่นๆ การดำเนินการเพื่อให้ทรัพย์สินทางปัญญาได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม เป็นก้าวสำคัญในการปกป้องไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิ อีกทั้งยังทำให้ความคิดสร้างสรรค์กลายเป็นสินทรัพย์ทางธุรกิจที่มีค่าในตลาดอย่างแท้จริงได้อีกด้วย การนำระบบทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ที่จะช่วยให้กิจการได้กำไรจากความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเงินทุนในการคิดค้นสินค้าและบริการใหม่ ๆ ต่อไป

ดังนั้น เพื่อช่วยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถนำสินทรัพย์ในรูปแบบทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมด้านธุรกิจได้อย่างเต็มที่ กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงได้จัดทำโครงการให้คำแนะนำดูแลผู้ประกอบการสถาบันต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมไปถึงองค์กรภาครัฐต่าง ๆ ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจและก่อให้เกิดการนำระบบทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั่วประเทศ

เพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน ด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

สินค้าหรือบริการทั้งหลายสามารถจัดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่าง ๆ พบว่ากิจการที่มีความคิดก้าวหน้าจะมีการนำทรัพย์สินทางปัญญาที่ครอบครองมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการวางกลยุทธ์ทางธุรกิจนั้นเป็นงานท้าทาย กิจการที่ทุ่มเทเวลาและทรัพยากรเพื่อให้การจัดการทรัพย์สินทางปัญญาได้รับการคุ้มครองจะมีความได้เปรียบในเชิงแข่งขันเพิ่มมากขึ้นในหลายด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะช่วยให้

- สามารถป้องกันไม่ให้คู่แข่งลอกเลียนหรือนำสินค้าหรือบริการไปผลิตเพื่อให้มีลักษณะใกล้เคียงกันมากที่สุด
- หลีกเลี่ยงการสูญเสียเงินในการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา (R&D) ตลอดจนการตลาด
- สามารถสร้างความมีเอกลักษณ์ขององค์กรได้ด้วยการใช้กลยุทธ์เครื่องหมายการค้าหรือตราสินค้า
- สามารถเจรจาต่อรองการอนุญาตให้ใช้สิทธิ การทำแฟรนไชส์ หรือทำข้อตกลงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สามารถเพิ่มคุณค่าทางการตลาดให้กับธุรกิจ
- สามารถสรรหาเงินทุนเพื่อการกู้และเพิ่มประสิทธิภาพด้านเงินทุน
- สามารถเปิดตลาดใหม่ ๆ ได้มากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการที่ดำเนินการตรวจสอบอย่างเป็นระบบเพื่อดูว่าจะมีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นหรือไม่ ก่อนขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของตนเองก็จะสามารถหลีกเลี่ยงการฟ้องร้องโดยไม่จำเป็น ซึ่งหมายถึงการประหยัดเวลาและทรัพยากรต่าง ๆ

การจัดการทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้สามารถนำสินทรัพย์ในรูปทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ไปใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้ดีขึ้นและยังช่วยสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์อีกด้วย

การดำเนินการเพื่อให้ทรัพย์สินทางปัญญาได้รับการคุ้มครองถือเป็นก้าวแรกอันสำคัญ แต่การจัดการทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพมีความหมายมากกว่าการคุ้มครองการประดิษฐ์ เครื่องหมายการค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือลิขสิทธิ์ของกิจการ เพราะยังหมายถึงความสามารถของกิจการในการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ทางการค้าในด้านต่าง ๆ เช่น การนำเครื่องหมายการค้าไปใช้ประโยชน์ด้านการตลาด การอนุญาตใช้สิทธิในเทคนิค หรือการถ่ายทอดความรู้ความชำนาญให้กับผู้อื่น การร่วมทุนหรือการทำสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนการเฝ้าจับตาและบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งหมดนี้คือหัวใจสำคัญ รายการทรัพย์สินทางปัญญาของกิจการจะต้องได้รับการดูแลและนำไปใช้ประโยชน์เสมือนเป็นรายการทรัพย์สินที่มีความสำคัญและสามารถเพิ่มค่าให้กับกิจการได้อย่างมาก

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังสามารถได้รับประโยชน์จากข้อมูลทางเทคนิคและการค้าที่มีอยู่ในฐานข้อมูลสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า ทำให้สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ล่าสุด ตามหาคู่แข่งในอนาคตร และสืบค้นกิจกรรมสร้างสรรค์ของกลุ่มแข่งขันได้ การจัดการทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและนำมาใช้วางกลยุทธ์ทางธุรกิจจึงถือเป็นงานสำคัญยิ่งสำหรับผู้ประกอบการทั่วโลก

งานท้าทายในอนาคต

มีเหตุผลหลายประการที่ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวนมากขาดความกระตือรือร้นในการคุ้มครองสินทรัพย์ประเภททรัพย์สินทางปัญญา เช่น การขาดข้อมูลและความไม่เข้าใจว่าทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจวันต่อวันอย่างไร ความเข้าใจว่าการขอรับการคุ้มครองและบังคับใช้สิทธินั้นต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง และมีความคิดว่าระบบทรัพย์สินทางปัญญามีความซับซ้อน เป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญ และสิ้นเปลืองเวลา

ในฐานะองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์การนำไปใช้และให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญามาใช้เพื่อช่วยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก้าวพ้นอุปสรรคเหล่านี้ และสามารถนำระบบทรัพย์สินทางปัญญามาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น เนื่องจาก

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ (คิดเป็นร้อยละ 90 ของกิจการไทยทั้งหมด และรวมเป็นกว่าร้อยละ 70 ของการผลิตสินค้าและบริการ) การที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์หลัก

การริเริ่มทำงานเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของกรมทรัพย์สินทางปัญญามีวัตถุประสงค์ดังนี้

- ส่งเสริมการนำระบบทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น
- เพิ่มพูนความสามารถให้กับรัฐบาลระดับชาติในการพัฒนานโยบายกลยุทธ์ และจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- ปรับปรุงความสามารถให้กับภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันและสมาคมที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมธุรกิจและอุตสาหกรรม เพื่อให้มีบริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- จัดทำข้อมูลครอบคลุมทุกด้านและเสนอผ่านอินเทอร์เน็ต ให้คำแนะนำเบื้องต้นในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาแก่องค์กรที่สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กิจกรรมด้านวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของกรมทรัพย์สินทางปัญญา

กรมทรัพย์สินทางปัญญารวบรวมและสรรหาโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่แล้วในการเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับประเทศ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้รับรู้ถึงความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อีกทั้งได้ข้อมูลที่ถูกต้องและนำตัวอย่างความสำเร็จไปเผยแพร่ นอกจากนี้ยังร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

อีกด้วย ความร่วมมือและการส่งเสริมงานด้านทรัพย์สินทางปัญญากับองค์กรเหล่านี้คือเป้าหมายสำคัญของโครงการเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของกรมทรัพย์สินทางปัญญา

กิจกรรมเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลของกรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ โครงการการเรียนการสอนทางไกล การแจกจ่ายสิ่งพิมพ์และอุปกรณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดอบรมเชิงปฏิบัติ การให้ข้อมูลโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การณรงค์ผ่านสื่อ และการสนับสนุนกิจกรรมแก่องค์กรสมาคมธุรกิจโดยตรง

กิจกรรมทั้งหมดจะเสนอข้อมูลในเรื่องบทบาทของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในกลยุทธ์การค้าโดยนำเสนอจากมุมมองของการดำเนินการจัดการและเน้นถึงบทบาทของสิทธิบัตรในกลยุทธ์การพัฒนาสินค้า เช่นเดียวกับการใช้เครื่องหมายการค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเป็นเครื่องมือทางการตลาด การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสัมมนาและเอกสารเผยแพร่ข้อมูลนั้นมุ่งเน้นไปที่

- การนำเสนอหลักการทรัพย์สินทางปัญญาในมุมมองเชิงพาณิชย์
- การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อความสำเร็จทางธุรกิจ
- การใช้ข้อมูลสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าเป็นแหล่งข้อมูลด้านเทคนิคและการค้า
- การนำสิทธิในรูปทรัพย์สินทางปัญญาไปทำประโยชน์ด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ แฟรนไชส์ ความร่วมมือทางเทคนิคและการลงทุนร่วมกัน

กรมทรัพย์สินทางปัญญายังคงดำเนินการต่อไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายงานโครงการด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญาตามที่อยู่ด้านหลังของเอกสารเผยแพร่

RISES

ทรัพย์สินทางปัญญา คำจำกัดความโดยย่อ

สิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร ได้แก่ สิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวที่มอบแก่ผู้ประดิษฐ์ ในผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีที่ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ใหม่ อย่างเช่น การแก้ปัญหาทางเทคนิคด้านต่างๆ การปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีศักยภาพหรือคุณภาพที่ดีกว่าเดิม โดยมีการคุ้มครองในระยะเวลาที่จำกัด ช่วงหนึ่งเท่านั้น (สิทธิบัตรการประดิษฐ์อายุความคุ้มครอง 20 ปี / อนุสิทธิบัตร อายุความคุ้มครอง 10 ปี)

เครื่องหมายการค้า หรือตราสินค้า ได้แก่ สัญลักษณ์ ที่มีลักษณะเด่นชัด และเฉพาะเจาะจง ทำให้รับรู้ว่าเป็นสินค้าหรือบริการเป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือบริษัทใดบริษัทหนึ่งเท่านั้น ระยะเวลาการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า 10 ปี และสามารถต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้คราวละ 10 ปี

การออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำให้รูปร่าง ลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์เกิดความสวยงาม เช่น รูปร่างของนาฬิกา หรือลวดลายของผ้า โดยมีอายุความคุ้มครอง 10 ปี

ลิขสิทธิ์ ได้แก่ สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น โดยการแสดงออกตามประเภทงานลิขสิทธิ์ต่างๆ การคุ้มครองลิขสิทธิ์จะมีตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และจะคุ้มครองต่อไปอีก 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์

ความลับทางการค้า ได้แก่ ข้อมูลซึ่งไม่รู้จักกันแพร่หลาย ทั้งนี้ ต้องเป็นข้อมูลซึ่งมีคุณค่าในเชิงพาณิชย์อันเนื่องมาจากการเป็นความลับ และผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้จัดหาวิธีการที่เหมาะสม สำหรับดูแลรักษาความลับนั้น

กรมทรัพย์สินทางปัญญา